

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

21 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecători:

Ghenadie Nicolaev, Ion Druță,
Valentina Clevadi, Iuliana Oprea

judecînd recursul declarat de Postică Angela, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată a lui Postică Leonid împotriva Consiliului raional Strășeni privind constatarea faptului confiscării bunurilor mobile și imobile, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 decembrie 2013,

C O N S T A T Ă :

La 01.02.2012, petiționarul Postică Leonid a depus cerere privind constatarea faptului confiscării în anul 1949 a bunurilor mobile și imobile, care au aparținut repesatei Postica Feodora.

În motivarea cererii, Postică Leonid a invocat că, Postică Feodora împreună cu copii săi în anul 1949 au fost deportați din motive politice din s.Cojușna, r-l Strășeni.

Prin Certificatul de reabilitare nr. 21 (13)-3245/89 din 24 octombrie 2007 membrii familiei Postica au fost declarați victime ale represiunilor politice și reabilitați.

În conformitate cu prevederile pct. 5 a Regulamentului aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 627 din 05 iunie 2007, comisiei speciale urmează a fi prezentate în mod obligatoriu un șir de documente printre care și actele care atestă confiscarea, naționalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, eliberate de arhive și de alte instituții abilitate.

Prin scrisoarea Arhivei Naționale a Republicii Moldova nr.102 din 31 martie 2008, petiționarului i-au fost prezentate copiile documentelor, care confirmă lista averii confiscate în legătură cu represiile politice de la Postica Feodora.

Susține Postica Leonid că, pentru evaluarea bunurilor imobile este necesar de a constata caracteristicile acestor imobile, materialele din care au fost făcute.

Concomitent, solicită petiționarul constatarea faptului aflării în posesia repesărilor a unor bunuri care de organele represive nu au fost incluse în lista bunurilor confiscate.

Postica Leonid indică că, conform martorilor, la perioada anului 1949, părinții petiționarului erau proprietari a mai multor bunuri mobile și imobile, care nu au fost

incluse în lista perfectată de organele represive. Lista bunurilor confiscate care au fost indicate de organele represive (*опись имущества*): casa de locuit indicată în lista bunurilor din 06 iulie 1949 avea dimensiunile de 7 x 12 metri, înălțimea de 2,70 m, construită pe fundament din piatră, din lampaci de pământ, acoperită cu oale din lut, un sărai cu dimensiunile de 9 x 6 m, înălțimea 2,20 m, construit din lampaci de lut și acoperit cu stuf, un sărai cu dimensiunile de 7 x 5 m, înălțimea 2,20 m, construit din amnari cu lut, acoperit cu șindilă din lemn destinație locativă; beci cu dimensiunile 7 x 3 metri, construit din piatră.

Petiționarul a indicat că urmau a fi incluse în lista bunurilor confiscate de organele represive, următoarele bunuri: gard împrejurul gospodăriei din nuiele cu lungimea de 90 m, poartă din lemn cu lățimea de 4 m, vin din poamă 500 litri; ambar (sîsîiac) din lemn 10 x 4 m, acoperit cu stuf; 100 capete de păsări, curci, găini; stativ de țesut, zdrobitoare pentru poamă, teasc din lemn, 3 topoare, 2 furci de fier, o grapă din metal.

Astfel, solicită petiționarul:

- *constatarea faptului confiscării în anul 1949 a bunurilor mobile și imobile, care au aparținut cet. Postica Feodora Nicolae a.n. 1886, și anume:* gard împrejurul casei gospodăriei din nuiele cu lungimea de 90 metri, poartă din lemn cu lățimea de 4 metri, vin din poamă 500 litri, ambar (sîsîiac) din lemn 10 x 4 m, acoperit cu stuf.

- *constatarea caracteristicilor tehnice a construcțiilor imobiliare, confiscate conform listei din 06.07.1949, după cum urmează:* casa de locuit cu dimensiunile de 7x12 metri, înălțimea de 2,50 m, construită pe fundament din piatră din lampaci de pământ, acoperită cu oale din lut; un sărai cu dimensiunile de 9 x 6 m, înălțimea 2,20 m, construit din lampaci de lut și acoperit cu stuf, un sărai cu dimensiunile de 7 x 5 m, înălțimea 2,20 m, construit din amnari cu lut, acoperit cu șindrila din lemn destinație locativă; beci cu dimensiunile de 7 x 3 metri, construit din piatră.

Ulterior, la 13.02.2012, petiționarul a depus cerere de concretizare a cerințelor, solicitînd:

- *constatarea faptului confiscării în anul 1949 a bunurilor mobile și imobile, care au aparținut cet. Postica Feodora Nicolae a.n. 1886, și anume :* ambar din lemn, acoperit cu stuf de dimensiunea 6 X 4 m, gard împrejurul casei gospodăriei din nuiele cu lungimea de 90 metri, poartă din lemn cu lățimea de 4 metri, stativ de țesut; cadă de lemn cu volumul de 1000 litri; cinci poloboace cu volumul de 600 litri; pîlnie din lemn; 20 coșuri de cules struguri; storcător de struguri (din lemn și metal); teasc (din lemn și metal); mașină de stropit (de aramă); mașină de curățat porumb; car (căruță); 2 sănii cu tălpi de metal; coasă; 3 topoare; 2 furci; porc cu greutate de aproximativ 100 kg; 100 capete de păsări (curci, găini); 1 cal; 2 boi.

- *constatarea caracteristicilor tehnice a construcțiilor imobiliare, confiscate conform listei din 06.07.1949, după cum urmează:* casa de locuit cu dimensiunile de 7x12 metri, înălțimea de 2,70 m, construită pe fundament din piatră, din lampaci de lut, acoperită cu oale din lut, avea trei odăi și coridor, 5 ferestre, 5 uși, 2 sobe și cuptor; sărai cu dimensiunile de 7 x 5 m, înălțimea 2, 20 m, construit din lampaci de lut, cu destinație locativă, sărai cu dimensiunea 9X6 m din lampaci de lut, acoperit cu stuf, înălțime de 2,2 m; beci construit din piatră cu dimensiunea de 7 X 3,5 m.

Conform certificatului de deces seria DC-IV nr. 0983915, Postica Leonid a decedat la data de 11 iunie 2012.

Potrivit certificatului de calitate de moștenitor, Postica Angela are calitatea de moștenitor al averii cet. Postica Leonid.

Prin hotărîrea Judecătoriei Strășeni din 25 septembrie 2013, s-a admis parțial cererea înaintată de Postica Leonid către Consiliul raional Strășeni privind constatarea faptului confiscării bunurilor imobile și mobile, care au aparținut repesatei Postica Feodora. S-a constatat faptul, că în anul 1949 au fost confiscate de la cet. Postica Feodora Nicolae, născută în anul 1886, domiciliată în s. Cojușna, următoarele bunuri: casa de locuit cu dimensiunile de 7x12 metri, înălțimea de 2,50 m, construită pe fundament din piatră, din lampaci de pământ, acoperită cu oale din lut; un sărai cu dimensiunile de 9 x 6 m, înălțimea 2,20 m, construit din lampaci de lut și acoperit cu stuf, un sărai cu dimensiunile de 7 x 5 m, înălțimea 2,20 m, construit din amnari cu lut, acoperit cu șindilă din lemn cu destinație locativă; beci cu dimensiunile de 7 x 3 metri, construit din piatră; gard împrejurul gospodăriei din nuiele cu lungimea de 90 metri, poartă din lemn cu lățimea de 4 metri, vin din poamă 500 litri; ambar (sîșîiac) din lemn 10 x 4 m, acoperit cu stuf.

Nefiind de acord cu hotărîrea nominalizată, la 29.11.2013, Postica Angela a depus apel, solicitînd admiterea cererii de apel, casarea hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri prin care cerințele să fie admise integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 decembrie 2013, a fost respins apelul declarat de Postică Angela și menținută hotărîrea Judecătoriei Strășeni din 25 septembrie 2013.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a invocat prevederile art. 279 alin. (1) lit. a), 281 alin. (1) și (2), 282 alin. (1) CPC, concluzionînd că cererea petiționarului nu întrunește condițiile stipulate în normele legale evocate, deoarece acesta are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită și anume prin actele de la Arhiva Națională a RM, acte care au și fost anexate la materialele cauzei. Mai mult decît atît, instanța de apel a conchis că nu ține de constatarea faptului cu valoare juridică, cele solicitate de petiționar privind caracteristicile tehnice ale unor imobile, cum ar fi parametrii casei de locuit (înălțime, lățime, materialele de construcție etc), saraiului și altor bunuri, precum și nici nu se încadrează în noțiunea de constatare a faptului posesiunea animalelor, obiectelor de gospodărie (topor, furcă etc), or, art. 281 alin. (2) lit. h) CPC prevede constatarea drepturilor asupra bunurilor imobile și nu bunurilor mobile.

Totodată, instanța de apel a statuat, prin prisma art. 373 alin. (6) CPC, că nu i se poate crea lui Postica Angela în propria cale de atac o situație mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, deși s-au constatat motive de casare a acesteia.

Considerînd ilegală decizia instanței de apel, la 24.02.2014, Postică Angela a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 decembrie 2013 și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În argumentarea recursului recurenta a invocat aplicarea eronată a normelor de drept procedural, interpretarea eronată a legii, precum și că concluziile instanței de apel expuse în hotărîre, sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Postică Angela a fost considerate admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificând, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide temeinicia lui, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC al RM, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit reține că la adoptarea deciziei contestate nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, situație ce impune rejudecarea cauzei, or, din acest motiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune privitor la corectitudinea aplicării normelor de drept material, atunci când fondul a fost cercetat superficial.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, precum și verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate.

Potrivit materialelor cauzei, petiționarul Postică Leonid a înaintat cerere de constatare a faptului cu valoare juridică și anume constatarea faptului confiscării în anul 1949 a bunurilor mobile și imobile, care au aparținut cet. Postica Feodora Nicolae a.n. 1886 și constatarea caracteristicilor tehnice a construcțiilor imobiliare, confiscate conform listei din 06.07.1949.

Instanța de fond a admis cererea parțial, iar instanța de apel a menținut această hotărâre, deși a constatat temeuri de casare a ei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit consideră ilegală decizia instanței de apel pornind de la următoarele.

Conform art. 279 alin. (1) lit. a) CPC, instanța judecătorească examinează în procedură specială pricini cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică.

Potrivit art. 281 alin. (1) CPC, instanța judecătorească constată faptele de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau reale ale persoanelor fizice și ale organizațiilor.

Potrivit art. 281 alin. 2) lit. k) și n) CPC, instanța judecă pricinile în care i se cere să constate faptul represiunii politice și alte fapte cu valoare juridică.

În conformitate cu prevederile art. 282 alin. (1) lit. a) CPC, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau reale ale petiționarului.

Pornind de la prevederile normelor legale evocate, Colegiul constată că instanța de apel eronat a conchis că cererea petiționarului nu întrunește condițiile stipulate în normele legale, deoarece acesta are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită și anume prin actele de la Arhiva Națională a RM, acte care au și fost anexate la materialele cauzei.

Or, petiționarul nu a solicitat stabilirea faptului juridic și anume a faptului confiscării în anul 1949 a bunurilor mobile și imobile, care au aparținut cet. Postica Feodora Nicolae a.n. 1886 și care sunt incluse și în actele eliberate de Arhiva Națională, ci și a altor bunuri care nu se regăsesc în acele acte.

Mai mult ca atât, petiționarul a solicitat și constatarea caracteristicilor tehnice a construcțiilor imobiliare, confiscate conform listei din 06.07.1949, care la fel nu se conțin în lista dată, acest fapt fiind necesar pentru evaluarea bunurilor în cauză de către organul cadastral.

În acest sens, Colegiul conchide că cerințele petiționarului se încadrează în noțiunea de fapte de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau reale ale persoanelor fizice.

Astfel, constatarea acestor fapte este direct legată de dreptul petiționarului de a solicita, în temeiul Legii nr. 1225 din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, restituirea bunurilor sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații.

În același timp, instanța de fond a admis cererea petiționarului parțial, fără însă a indica motivele refuzului de a satisface cerințele integrale.

Or, așa cum prevăd aliniatele (1) și (2) art. 373 CPC, instanța de apel, verifică în limitele cererii de apel și ale referințelor, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În consecință, instanța de recurs conchide că, instanța de apel, care are atribuții de dezvoltare devolutivă a fondului cazului la judecarea apelului, nu a constatat și elucidat toate aceste circumstanțe importante pentru soluționarea pricinii în fond, și, ca urmare, a pronunțat o soluție ilegală.

Astfel, fiind prezente motivele de casare a deciziei, prevăzute de art. 432 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit va admite recursul declarat, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Ținând cont de cele indicate, conform art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Se admite recursul declarat de Postică Angela.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 18 decembrie 2013, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată a lui Postica Leonid împotriva Consiliului raional Strășeni privind constatarea faptului confiscării bunurilor mobile și imobile și remite cauza la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău într-un alt complet.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ghenadie Nicolaev

Ion Druță

Valentina Clevadi

Iuliana Oprea